

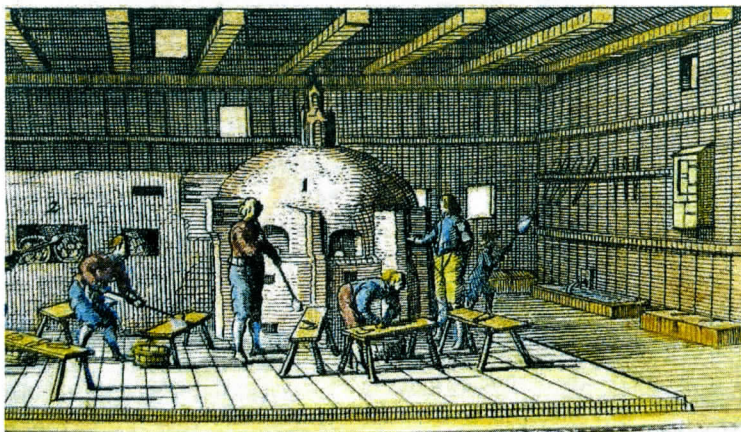
Lesní sklárny se lišily od průmyslových hutí

V Meziříčském a Vsetínském panství existovalo v 17. a 18. století několik lesních skláren

Valašsko – Vzhledem k odlehlosti Valašska, neměli majitelé místních panství až do 19. století mnoho možností jak zpeněžit zásoby dřeva ve zdejších lesích. Mimo prodeje kulatiny či řeziva se nabízelo jeho využití ve sklárnách.

V původních porostech byl zastoupen převážně buk, který bylo možno pro jeho výhřevnost použít k tavení skla. Na Meziříčském a Vsetínském panství existovalo během 17. a 18. století několik tzv. lesních skláren. Ty se svým fungováním i vzhledem lišily od moderních průmyslových hutí, které v oblasti vyrostly v 19. století.

Lesní sklárnu tvořila jednoduchá dřevěná budova větších rozměrů, ve které byla umístěna sklářská pec. Kolem huti stávalo ještě pár menších dřevěných staveb sloužících jako skladiště či domy pro skláře. Součástí sklárny mohla být i

HISTORIE. Podoba sklárny v Bavorsku na rytině z 18. století.

stoupa, zařízení poháněné vodou, ve kterém se drtily kusy křemene na písek, základní materiál pro tavení skla. Sklárny se stavěly v blízkosti vodního toku a v hustě zalesněné oblasti. Poté co bylo dřevo v okolí huti vytěženo (to mohlo trvat desítky let), sklárna se přesunula do jiné oblasti. Přestěhovat sklárnu totiž vyšlo levněji než k ní dřevo dovážet z větší dálky.

Zakládání skláren iniciovali samotní majitelé panství, ale většinou jejich provoz přímo neorganizovali. Zkušenému skláři poskytl majitel za domluvený finanční obnos hut do pronájmu. Námecem už si sám najímal zaměstnance, vedl výrobu skla a staral se o jeho odbyt. Na vsetínském panství takto provozovali hut v údolí Březité od poloviny 17. do poloviny 18. století. Během toho

to období se měla sklárna v údolí jednou přestěhovat.

Více lesních skláren fungovalo na Rožnovsku. Zde je první zmínka o sklárně ve Víganticích už z 15. století, zmínky o ní jsou i z pozdějšího období, ale bohužel neznáme její přesnou lokalitu. Od 16. století fungovala lesní sklárna v katastru dnešního Hutiska (to získalo podle huti svůj název), kde několikrát změnila lokalitu. Její fungování bylo spjata s rodinou Mayerů, která se na Moravu přestěhovala z Rožmberského panství v jižních Čechách.

Další sklárny na Rožnovsku stávaly pod hřebenem Radohoště v katastru Dolní a Prostřední Bečvy, konkrétně v údolí Horní Rozpité a Kněhyně (lokality Podstupně a V Hutí). V současnosti provádí zaměstnanci muzea regionu Valašsko výzkum lesních skláren, který si klade za cíl přesně určit jejich lokality a více osvětlit fungování tohoto typu skláren. **Pavel Mašláň, Muzeum regionu Valašsko**